

સ્વજનને

બાપુજીની છત્રી

જ્યારે જ્યારે ખાબકે છે વરસાદ
બાપુજીની છત્રી
આવે યાદ.

ત્યારે માળિયામાં ચડું
જૂની છત્રી કાઢું.

જ્યાં ખોલું છત્રી
જાણે એક અકબંધ આકાશ ખૂલતું
અજવાળા સામે ધરું છત્રી
જીર્ણ છત્રીનાં અનેક નાનાં કાણાંમાંથી
અજવાળાનો જાણે ધોધ વરસે.

વરસાદમાં જ્યાં નીકળું બહાર
છિદ્રાળી છત્રીમાંથી
મજાનું વહાલ વરસાવે વાછટ.

જાણે એકસામટા બધાય પૂર્વજો વરસી પડે
અને બાપુજી તો હાજરાહજૂર.

ખાદીની સફેદ ધોતી, પહેરણ
માથે ગાંધીટોપી
ઉપર કાળી છત્રી.

બાપુજી ચાલતાં
આખેઆખો રસ્તો એમની સાથે
વટભેર ચાલતો.

એ દશ્ય કેમ ભુલાય ?
બા બાપુજીને જોયેલા સાવ નજીક
માત્ર આ છત્રીમાં.
બાના મોં પર શરમના શેરડા ને
બાપુજીનું મંદ મંદ હાસ્ય જોઈ જાણે
પડતો અઢળક વરસાદ.

જ્યારે જ્યારે
ઘનઘોર વાદળો ઊમટે
ભયંકર વીજળી ત્રાટકે
મસમોટું વાવાઝોડું ફૂંકાય
સાથે રાખું છું
બાપુજીની એ જીર્ણ છત્રી.
એ મને સાચવે છે
જેમ બા-બાપુજી સાચવતાં મને.

ઘણી વાર અંધારી રાતે
ટમટમતા તારા ભરેલા આકાશને જ્યારે જોઉં
લાગે કે બાપુજીની એ જ એ
કાળી છત્રી.

એ માળિયું, એ છત્રી, એ આકાશ, નક્ષત્રો,
એનો એ જ વરસાદ
બધુંય જાણે ધબકે છે
બાપુજીની એ જૂની પુરાણી
એકમાત્ર આ છત્રી થકી.

બાને

.....

બા આજે તું છે અઠવાસીની
અને હું પહોંચ્યો છું એકાવનમે.
તારામાં જાણે મારું બાળપણ પ્રવેશ્યું છે
અને મારામાં થોડી ગંભીરતા આવી લાગે છે.

આજકાલ તું ખૂબ ક્રિએટિવ બની ગઈ છે.
હમણાં હમણાં તારી ટેકણલાકડીને
તું પાણી પિવડાવે છે.
તુલસીના છોડની જગ્યાએ
પ્લાસ્ટિકના છોડને પાણી પાય છે.
તને બબડતી સાંભળું છું :
'આ બિચારો વધ્યો જ નહીં!'

તે દિવસ તો કેમ ભુલાય ?
તે તારા મંદિરની ભગવાનની બધીય છબીઓ અને મૂર્તિઓને
થેલીમાં મૂકી બે દિવસ ઊંચે ટીંગાડી દીધેલી.
તું બોલતી'તી : 'બહુ થકવી તેં મને, હવે તારી વલે, તનેય ખબર પડશે'.

બા, અમે તો તને ક્યારેય થાકેલી જોઈ ન હતી.
પણ આ ઉંમરેય મને થાક લાગે છે.

બા, હવે

તારા ધોળા વાળમાં કાળી ઝાંચ વર્તાય છે.

અને મારા કાળા વાળમાં સફેદ વાળનો જથ્થો વધતો જાય છે.

તું હવે તારી વહુને બા કહી બોલાવે છે.

તેણે તારો પાઠ ઠીક ઠીક ભજવવાનો શરૂ કર્યો છે.

તું હવે મારામાં ક્યારેક બાપુજી ભાળે છે.

બા, હવે લાગે છે

તું માત્ર મારી બા નથી

પિત્તળના નાનકડા કનૈયાથી માંડી તારી લાંબી ટેકણલાકડીની

તું બા છે.

દરેક પદાર્થ તારે મન પ્રસાદ છે.

બા, આજે તું થઈ અઠવાસીની

અને હું એકાવનનો,

ત્યારે, એક ન ઉકેલી શકાય એવું હાલરડું સંભળાય છે

ધીમું ધીમું.

મારે તને એનો અર્થ પૂછવો છે.

પણ તું તો હવે શબ્દ અને અર્થને અતિક્રમી ગઈ છે.